

Annales

Instituti

Archaeologici

XI - 2015

Godišnjak

*Instituta za
arheologiju*

Nakladnik/Publisher

INSTITUT ZA ARHEOLOGIJU
INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY

Adresa uredništva/Editor's office address

Institut za arheologiju/Institute of Archaeology
HR-10000 Zagreb, Ulica Ljudevita Gaja 32
Telefon/phone 385 (0) 1 6150250
fax 385 (0) 1 6055806
e-mail: iarh@iarh.hr
<http://www.iarh.hr>

Glavni i odgovorni urednik/Editor in chief

Marko Dizdar

Izvršne urednice/Desk editors

Ivana Ožanić Roguljić
Asja Tonc

Tehničke urednice/Technical editors

Ivana Ožanić Roguljić
Asja Tonc

Uredništvo/Editorial board

Katarina Botić, Siniša Krznar, Ivana Ožanić Roguljić, Ana Konestra, Andreja Kudelić, Asja Tonc,
Marina Ugarković

Izdavački savjet/Editorial committee

Vlasta Begović, Marko Dizdar, Dunja Glogović, Snježana Karavanić, Goranka Lipovac Vrkljan, Branka Migotti, Kornelija Michreiter, Ante Rendić Miočević, Tajana Sekelj Ivančan, Tihomila Težak Gregl, Željko Tomičić, Ante Uglešić

Prijevod na engleski/English translation

Una Krizmanić Ožegović

Lektura/Language editor

Ivana Majer (hrvatski jezik/Croatian)
Una Krizmanić Ožegović (engleski jezik/English)

Dizajn/Design

REBER DESIGN

Korektura/Proofreaders

Ivana Ožanić Roguljić
Asja Tonc

Računalni slog/Layout

Hrvoje Jambrek

©Institut of archaeology, Zagreb 2015.

SADRŽAJ

Arheološka istraživanja

- 9** **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar
- Sotin i Opatovac, probna arheološka istraživanja višeslojnih nalazišta 2014. godine
- 14** **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar
- Sotin, arheološka istraživanja stariježeljeznodobnog groblja u Podunavlju 2014. godine
- 18** **Tomislav Hršak**
Tino Leleković
Marko Dizdar
- Rezultati istraživanja nalazišta Batina – Sredno 2014. godine
- 23** **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar
Marina Sečkar
- Beli Manastir – Širine, zaštitna istraživanja prapovijesnog i srednjovjekovnog nalazišta AN 2A na dionici autoceste A5 Beli Manastir – Osijek – Svilaj 2014. godine
- 28** **Siniša Krznar**
- Arheološko istraživanje lokaliteta AN 8 Donji Miholjac – Goračka
- 33** **Kornelija Minichreiter**
- Slavonski Brod, Galovo, arheološka istraživanja 2014. godine
- 38** **Saša Kovačević**
- Nova Bukovica – Sjenjak 2014. godine
- 43** **Marko Dizdar**
- Rezultati istraživanja groblja latenske kulture Zvonimirovo – Veliko polje u 2014. godini
- 46** **Daria Ložnjak Dizdar**
Marija Mihaljević
- Dolina, istraživanje kasnobrončanodobnog groblja pod tumulima 2014. godine
- 50** **Tajana Sekelj Ivančan**
- Arheološki ostaci triju naselja na Sušinama u Virju
- 54** **Siniša Krznar**
- Nova sezona istraživanja lokaliteta Torčec – Cirkvišće

CONTENTS

Archaeological Excavations

- 9** **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar
- Sotin and Opatovac, trial research of multilayered sites in 2014*
- 14** **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar
- Sotin, archaeological research of an Early Iron Age cemetery in Danube region, 2014*
- 18** **Tomislav Hršak**
Tino Leleković
Marko Dizdar
- Research results from Batina – Sredno site in 2014*
- 23** **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar
Marina Sečkar
- Beli Manastir – Širine, rescue excavations of the prehistoric and medieval site AN 2A on the A5 highway, Beli Manastir-Osijek-Svilaj section in 2014*
- 28** **Siniša Krznar**
- Archaeological research of AN 8 - Donji Miholjac – Goračka site*
- 33** **Kornelija Minichreiter**
- Slavonski Brod, Galovo, Archaeological Research 2014*
- 38** **Saša Kovačević**
- Nova Bukovica - Sjenjak 2014*
- 43** **Marko Dizdar**
- Research results from the La Tène cemetery at Zvonimirovo – Veliko polje in 2014*
- 46** **Daria Ložnjak Dizdar**
Marija Mihaljević
- Dolina, research of the Late Bronze Age tumulus cemetery in 2014*
- 50** **Tajana Sekelj Ivančan**
- Archaeological remains of three settlements on Sušine in Virje*
- 54** **Siniša Krznar**
- New season of research at the Torčec-Cirkvišće site*

59 **Snježana Karavanić**
Andreja Kudelić
Tena Karavidović

Rezultati arheološkog iskopavanja lokaliteta Kalnik – Igrišće 2014. godine

59 **Snježana Karavanić**
Andreja Kudelić
Tena Karavidović

Results of archaeological excavation from Kalnik – Igrišće site in 2014

63 **Tatjana Tkalčec**

Novi pogledi na stara obrambena zdanja: burg Vrbovec u Klenovcu Humskom, arheološka istraživanja 2014. godine

63 **Tatjana Tkalčec**

New perspectives on ancient fortifications: Vrbovec Castle in Klenovec Humski, archaeological investigations in 2014

74 **Goranka Lipovac Vrkljan**
Ana Konestra

Sustavna istraživanja lokaliteta Crikvenica – Ad turre: obrada nalaza 2014. godine i izložba 845°C Ad turre (Muzej grada Crikvenice)

74 **Goranka Lipovac Vrkljan**
Ana Konestra

Systematic research of Crikvenica – Ad turre site: analysis of finds in 2014 and the 845°C Ad Turre exhibition (Museum of Crikvenica)

77 **Goranka Lipovac Vrkljan**
Bartul Šiljeg
Ivana Ožanić Roguljić
Ana Konestra

Istraživanje regionalne antičke keramičarske proizvodnje i organizacija III. međunarodnoga arheološkog kolokvija Rimske keramičarske i staklarske radionice. Proizvodnja i trgovina na jadranskom prostoru, Crikvenica 2014. (Hrvatska zaklada za znanost, projekt RED)

77 **Goranka Lipovac Vrkljan**
Bartul Šiljeg
Ivana Ožanić Roguljić
Ana Konestra

Research in ancient regional pottery production and organization of the Third International Archaeological Colloquium "Roman pottery and glass manufactures. Production and trade in the Adriatic region", Crikvenica 2014 (HRZZ Croatian Science Foundation, Project RED)

80 **Goranka Lipovac Vrkljan**
Branko Mušić
Bartul Šiljeg
Ana Konestra

Geofizička istraživanja antičkih struktura u uvali Mahučina na otoku Rabu (općina Lopar) 2014. godine (projekt RED, Hrvatska zaklada za znanost)

80 **Goranka Lipovac Vrkljan**
Branko Mušić
Bartul Šiljeg
Ana Konestra

Geophysical survey of ancient structures in Mahučina Bay on the Island of Rab (Lopar municipality), 2014 (HRZZ, Croatian Science Foundation, Project RED)

83 **Asja Tonc**
Ivan Radman-Livaja
Anja Bertol

Rezultati probnih iskopavanja na gradini Svete Trojice 2014. godine

83 **Asja Tonc**
Ivan Radman-Livaja
Anja Bertol

Results of trial excavations at Sveta Trojica hillfort in 2014

87 **Marina Ugarković**
Ivančica Schrunck
Vlasta Begović
Marinko Petrić

Arheološka istraživanja rimske vile u uvali Soline na otoku Sveti Klement (Pakleni otoci, Hvar), lipanj 2014. godine

87 **Marina Ugarković**
Ivančica Schrunck
Vlasta Begović
Marinko Petrić

Archaeological research of a Roman villa in Soline Bay at the Island of St. Clement (Pakleni Islands, Hvar) in June 2014

Terenski pregledi

93 **Hrvoje Kalafatić
Bartul Šiljeg**

Terenski pregled na prostoru općina Belišće, Marijanci i Donji Miholjac

98 **Zorko Marković
Katarina Botić
Danimirka Podunavac
Jasna Jurković**

Rezultati terenskog pregleda općine Koška 2014. godine

104 **Andreja Kudelić
Filomena Sirovica
Ina Miloglav**

Prikaz rezultata prve faze sustavnoga terenskog pregleda gornje Podravine

109 **Tatjana Tkalčec
Daria Ložnjak Dizdar**

Terenski pregled predjela desne obale srednjeg toka rijeke Glogovnice (Repinec, Festinec, Pokasin, Špiranec)

116 **Tatjana Tkalčec**

Terenski pregled okolice grada Vrbovca tijekom 2014. godine, Zagrebačka županija

128 **Goranka Lipovac Vrkljan
Ana Konestra**

Projekt Arheološka topografija otoka Raba – rezultati terenskog pregleda na području grada Raba u 2014. godini i izložba Arheološka topografija: putovanje kroz prošlost Lopara

Zračna arheologija

135 **Bartul Šiljeg
Hrvoje Kalafatić**

Zračna arheologija u istočnoj Slavoniji 2014. godine

Ostala znanstvena djelatnost Instituta za arheologiju

141-148

Field Surveys

93 **Hrvoje Kalafatić
Bartul Šiljeg**

Field survey on the territory of Belišće, Marijanci and Donji Miholjac municipalities

98 **Zorko Marković
Katarina Botić
Danimirka Podunavac
Jasna Jurković**

Results of a field survey of Koška municipality in 2014

104 **Andreja Kudelić
Filomena Sirovica
Ina Miloglav**

Presentation of results of the first stage of systematic field survey of Upper Podravina (Drava valley)

109 **Tatjana Tkalčec
Daria Ložnjak Dizdar**

Field survey of the right bank of Glogovnica's midstream (Repinec, Festinec, Pokasin, Špiranec)

116 **Tatjana Tkalčec**

Field survey of the area surrounding Vrbovec, Zagrebačka County, 2014

128 **Goranka Lipovac Vrkljan
Ana Konestra**

Project Archaeological topography of the Island of Rab – results of field survey in the City of Rab area in 2014 and exhibition Archaeological topography: a journey through the history of Lopar

Aerial archaeology

135 **Bartul Šiljeg
Hrvoje Kalafatić**

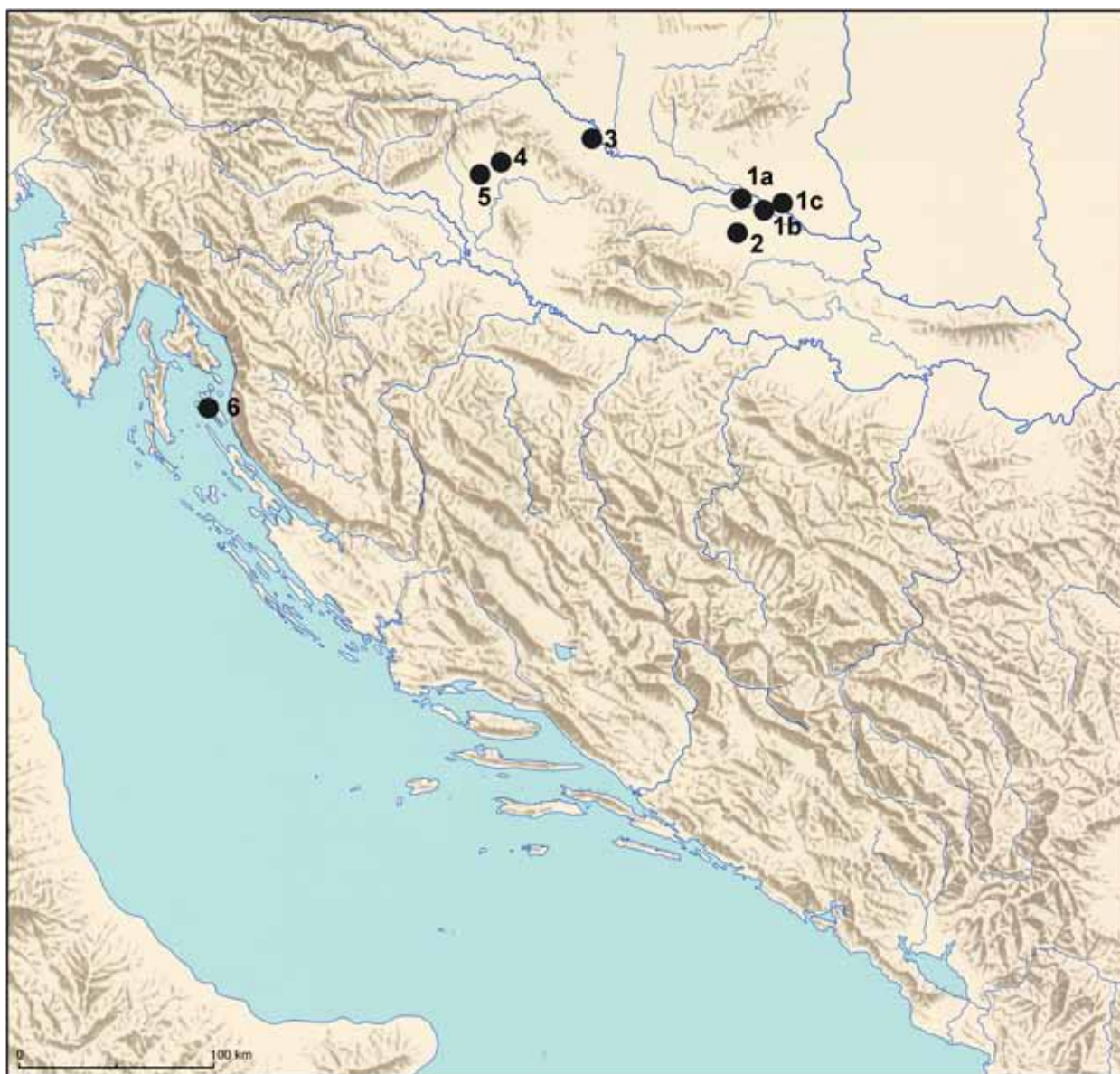
Aerial archaeology in eastern Slavonia in 2014

Additional scientific activity of the Institute

141-148

Terenski pregledi

Field Surveys

1. Općine Belišće (1a), Marijanci (1b) i Donji Miholjac (1c)
2. Općina Koška
3. Gornja Podravina – Hlebine
4. Dolina Glogovnice
5. Vrbovec
6. Rab

Terenski pregled okolice grada Vrbovca tijekom 2014. godine, Zagrebačka županija

Field survey of the area surrounding Vrbovec, Zagreb County, 2014

Tatjana Tkalčec

Primljeno/Received: 10. 02. 2015.
Prihvaćeno/Accepted: 25. 08. 2015.

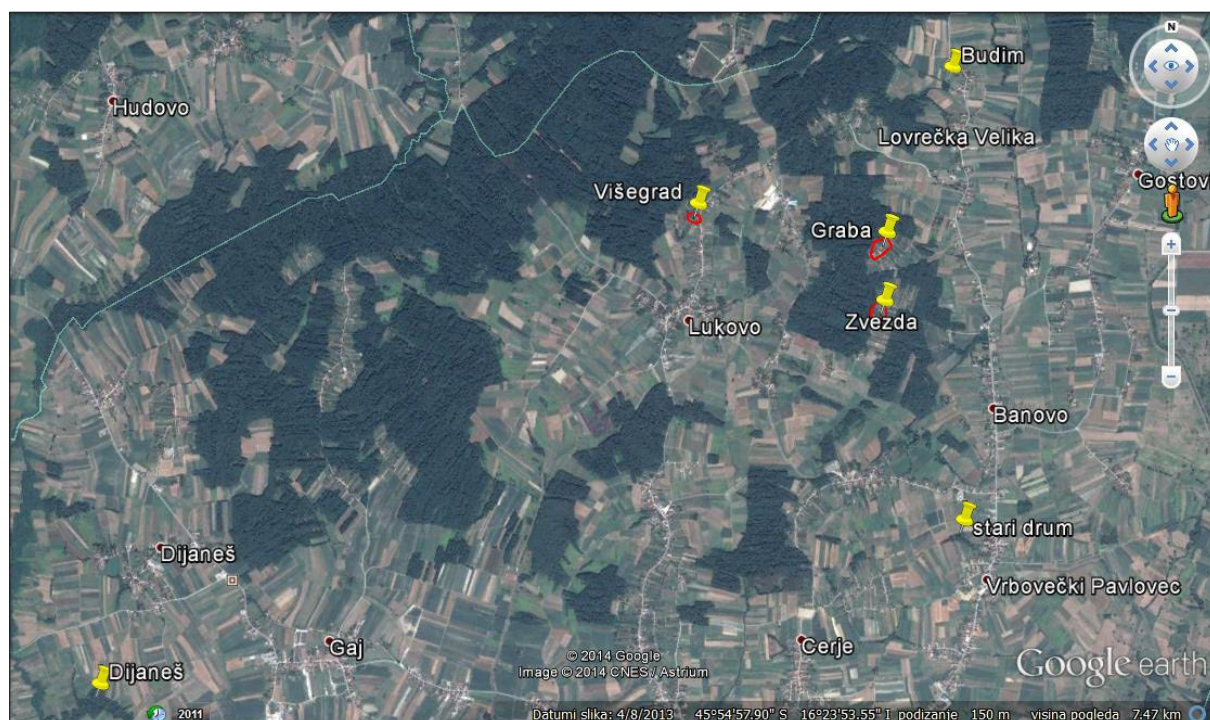
U 2014. godini započeti su ciljani terenski pregledi okolice grada Vrbovca s ciljem upotpunjavanja arheološke slike toga područja koje je arheološki slabo istraženo. Uži istraživački interes usmjeren je prema lokalitetima iz srednjovjekovnog razdoblja, posebice obrambenog karaktera. Radovi se provode u suradnji Instituta za arheologiju i Pučkoga otvorenog učilišta u Vrbovcu, te uz pomoć upućenih mještana iz lokalne sredine.

Ključne riječi: arheološko rekognosciranje, grad Vrbovec, Zagrebačka županija, srednji vijek, gradišta
Keywords: archaeological reconnaissance, city of Vrbovec, Zagreb County, the Middle Ages, medieval earthen fortification

Institut za arheologiju je tijekom 2011. i 2012. godine proveo arheološka istraživanja nalazišta AN 3 Buzadovec – Vojvodice na trasi autoceste A12 Sveta Helena – GP Gola, dionica Gradec – Kloštar Vojakovački, koja su rezultirala i muzejskom izložbom u prostorima Dvorca Patačić POU Vrbovec. U tijeku je i znanstvena obrada nalaza s navedenog lokaliteta, za što je potrebno provesti i terenske preglede s ciljem izrade mikrotopografije buzadovačkog kraja. S tim ciljem pokrenut je i pregled

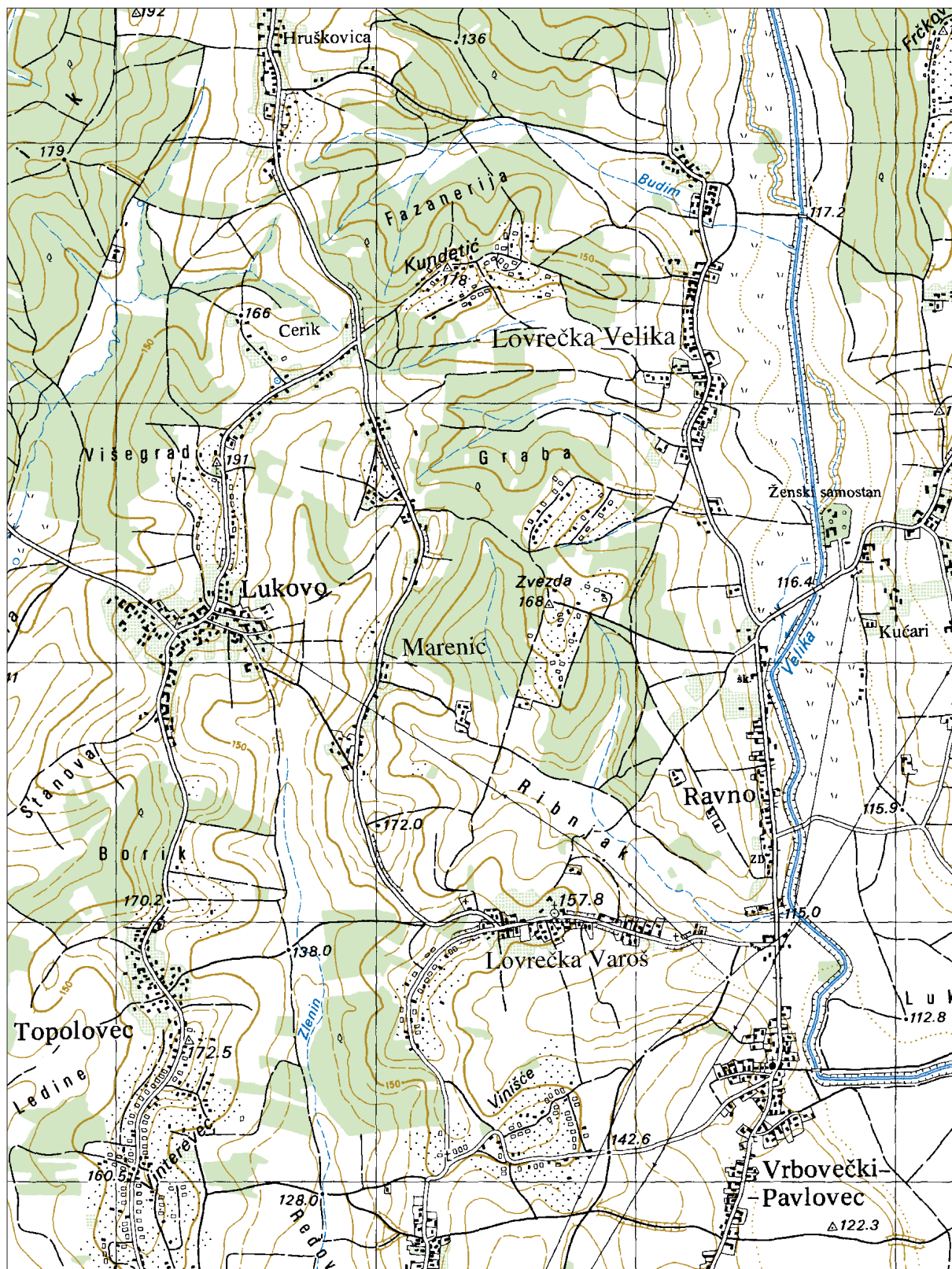
šireg područja, uključujući područje Grada Vrbovca i okolnih mjesta.

Arheološki terenski pregledi vrbovečkog kraja pokrenuti su i na poticaj lokalne sredine, točnije kulturno-obrazovne ustanove Pučkoga otvorenog učilišta u Vrbovcu koje je pokazalo poseban interes da se upotpune dosad malobrojne arheološke spoznaje o vrbovečkom kraju čiji bi ishod bili razni oblici prezentiranja i publiciranja rezultata kako znanstvenoj tako i

Sl. 1 Karta s prikazom pozicija lokaliteta: Dijaneš – utvrda Dijaneško, »stara cesta« kod Vrbovečkog Pavlovca, Lukovo – Višegrad, Lovrečka Velika – Graba, Zvezda i Budim (podloga: GoogleEarth).

Fig. 1 Site map: Dijaneš – Dijaneško fort, »old road« at Vrbovečki Pavlovec, Lukovo–Višegrad, Lovrečka Velika–Graba, Zvezda and Budim (background: GoogleEarth).

Sl. 2 Topografska karta s prikazanim toponimima položaja Lukovo – Višegrad, Lovrečka Velika – Budim, Zvezda i Graba, zapadno od Vrbovečkog Pavlovca na karti je prikazana trasa tzv. "starog puta" (izvadak TK 1 : 25 000, 321-2-2, Državna geodetska uprava RH).

Fig. 2 Topographic map with toponyms for Lukovo-Višegrad, Lovrečka Velika-Budim, Zvezda and Graba, on the west from Vrbovečki Pavlovec the so-called "old road" route is also marked (from TM 1: 25000, 321-2-2, State Geodetic Administration, Croatia).

široj javnosti. Suradnja Instituta i Pučkoga otvorenog učilišta Vrbovec započela je još 2013. godine izložbom o kasnosrednjovjekovnom naselju Buzadovec – Vojvodice, a u 2014. godini je nastavljena te formalno uobličena ugovorom o suradnji dviju institucija.

Terenski pregled Vrbovca i okolice isplaniran je u vidu ciljanih obilazaka položaja za koje imamo usmene podatke o postojanju potencijalnih arheoloških nalazišta, kao i pozicija

koje na osnovi analize zračnih fotografija upućuju na mogućnost arheološkog lokaliteta. Poseban interes usmjeren je prema pronalasku (kasno)srednjovjekovnih lokaliteta (osobito fortifikacijskog karaktera) za potrebe znanstvenog istraživanja utvrda srednjovjekovne Križevačke županije, koje se provodi u Institutu za arheologiju. Terenski pregled okolice Vrbovca u 2014. godini poduzet je u nekoliko navrata, uz dozvolu nadležnoga Konzervatorskog zavoda u Zagrebu.

Podlogu za poduzeti terenski pregled okolice Vrbovca čine:

Prostorni plan uređenja Grada Vrbovca (Glasnik Zagrebačke županije br. 12/03), Izmjene i dopune (Glasnik Zagrebačke županije br. 17/08) (izradila tvrtka Urbanistički zavod grada Zagreba d. o. o., Zagreb, Britanski trg 12), Zagreb, lipanj 2008.;

SUO, Studija o utjecaju na okoliš – Spojna cesta od obilaznice Vrbovca (D28) do Ivanić Grada (D43) – Sažetak Studije za javni uvid (nedatirani pdf dokument);

Odluka o donošenju Prostornog plana uređenja Grada Vrbovca (Gradsko vijeće Grada Vrbovca, nedatirana radna verzija);

Zračne fotografije i satelitske snimke (Geoportal, GoogleEarth, Arkod preglednik);

Topografske karte TK 1 : 25 000 i TK 1 : 5000 (Državna geodetska uprava RH, Geoportal).

Suvremena administrativna podjela, geografska podloga i povijesni podaci

U smislu suvremene teritorijalno-administrativne podjele Grad Vrbovec smješten je u sjeveroistočnom dijelu Zagrebačke županije. Na zapadu grad Vrbovec graniči s gradom Sveti Ivan Zelina te s općinama Preseka i Rakovec. Na jugu graniči s općinama Breckovljani i Kloštar Ivanić, a na istoku s općinama Gradec i Dubrava. Na teritoriju Grada Vrbovca nalazi se 41 naselje: Banovo, Brčevac, Celine, Cerik, Cerje, Dijaneš, Donji Tkalec, Dulepska, Đivan, Gaj, Gornji Tkalec, Gostović, Graberanec, Graberščak, Greda, Konak, Krkač, Kučari, Lonjica, Lovrečka Varoš, Lovrečka Velika, Luka, Lukovo, Marenić, Martinska Ves, Naselje Stjepana Radića, Negovec, Novo Selo, Peskovec, Pirakovec, Podolec, Poljana, Poljanski Lug, Prilesje, Samoborec, Savska Cesta, Topolovec, Vrbovec, Vrbovečki Pavlovec, Vrhovec, Žunci (Službene mrežne stranice grada Vrbovca, <http://www.vrbovec.hr/podstranica.aspx?id=64>, pristupljeno 14. 5. 2014.)

Područje grada Vrbovca leži na južnom dijelu Lonjskog humlja, u kontaktnoj zoni s Križevačkim humljem, čija je značajka blago bregovit teren raščlanjen dolinama s vodotocima. Na samom jugu prostiru se nizinski krajolici Polonja.

Na širem području današnje općine Vrbovec u kasnom srednjem vijeku postojala su tri trgovišta: Vrbovec, Rakovec i Dubrava, a sajamsku povlasticu imali su i Gradec i Lovrečka Varoš (Buturac 1984a: 140). Postojalo je nekoliko gospoštija, odnosno vlastelinstava: Vrbovec, Rakovec (poslije ujedinjena gospoštija Vrbovec – Rakovec), Lovrečina – Gostović, Dubrava, Gradec, Tkalec, Preseka.

Jezgra grada Vrbovca pripada zaštićenoj nepokretnoj kulturnoj baštini, odnosno to je kulturno-povijesna cjelina gradske jezgre koja nastaje tijekom 14. stoljeća, razdoblja kojem pripadaju zaštićeni ostaci kaštela obitelji Patačić u samom središtu grada, a oko kojeg se u narednom vremenu formira uže središte grada. Nedaleko od kaštela nalazi se i barokizirana gotička crkva sv. Vida, a zaštićena je kao sakralna graditeljska baština (Studija o utjecaju na okoliš, str. 17). Od čitavog kaštela sačuvana je samo kula, a ostatke valja očekivati u arheološkom sloju.

U srednjem vijeku, čini se, središte svih naselja nije bilo u Vrbovcu nego oko Lovrečke Varioši, odnosno Lovrečine. U popisu župa Zagrebačke biskupije iz 1334. spominje se ...*Item ecclesia sancti Laurentii de Vrbovch*, a u samome mjestu Vrbovcu župa (isprva Blažene Djevice Marije, a poslije sv. Vida) se spominje tek 1481. (Buturac 1984a: 14). U popisu iz 1334. župna crkva sv. Lovre *de Vrbovch* navodi se nakon župne crkve *beati Johannis de Sabnicza* (Sveti Ivan Žabno), a prije župne crkve *beati Petri de Preseka*. U popisu župnika iz 1501. godine, pak, redosljed nije jednak, međutim zasebno se odvaja župa sv. Lovre u neimenovanome mjestu od neimenovane župe *in Vrbovucz* (Rački 1872: 220–221; Buturac 1984b: 89, 91).

Najstariji pisani očuvani spomen Vrbovca potječe iz 1244. godine u povelji kralja Bele IV. koji županu Junku, sinu

Izaka iz Ravna, potvrđuje pravo na uživanje posjeda Vrbovec i Polonje (Buturac 1984a: 131; Prijatelj 2014: 12).

Godine 1398., nakon Krvavoga križevačkog sabora, Vrbovec prestaje biti samostalno vlastelinstvo, odnosno gospoštija (prema Buturcu) te se pripaja gospoštiji Rakovec. Gospoštija Vrbovec – Rakovec bila je u posjedu celjskih grofova, nadalje Rakovec prolazi sudbinu većine utvrda sa širega zagorskog područja (Jan Vitovec, Matija Korvin, Ivan Korvin) s ponekim razlikama i drugim posjednicima u kraćim razdobljima (biskup Osvald Thuz, češki princ Viktorin). U konačnici i Rakovec i Vrbovec dolaze u posjed Beatrice Frankapan, udovice Ivana Korvina, a kćeri kneza Bernardina Frankapana. Godine 1528. prvi se put izrijekom spominje i kaštel u Vrbovcu, koji je bio jedno od uporišta u vremenima osmanske opasnosti (Buturac 1984a: 131–138). Nadalje ovo područje ulazi u posjede obitelji Erdödyja i Zrinskih, te poslije Patačića.

Pregled dosadašnjih arheoloških istraživanja na području vrbovečke okolice

Od dosad poznatih arheoloških lokaliteta i nalaza na području grada Vrbovca u stručnoj se literaturi spominje tek vrbovečka župna crkva (Registar 1997: 62, br. 98), slučajni nalaz srednjovjekovne konjske potkove iz Vrbovca koji se sad čuva u Arheološkom muzeju u Zagrebu (Registar 1997: 62, br. 97) te slučajni nalazi kamene sjekire i keramike s položaja Gornji Tkalec – Ciglana iz oko 1915. godine, datirani od neolitika do brončanog doba, danas pohranjeni u Arheološkom muzeju u Zagrebu (Registar 1997: 52, br. 37).

Na širem području susjednih općina navode se sljedeći lokaliteti: župna crkva sv. **Margarete u Dubravi (11 km jugozapadno od Vrbovca, općina Dubrava)** (Registar 1997: 49, br. 21), Podjales – slučajni nalaz kamene sjekire iz 1911. godine, datiran od neolitika do brončanog doba, pohranjen u Arheološkom muzeju u Zagrebu (s desne strane željezničke pruge Križevci – Vrbovec, u blizini Gradeca, općina Gradec, sjeveroistočno od Vrbovca) (Registar 1997: 58–59, br. 75), zatim se navodi slučajni nalaz iz 1915. **prapovijesne keramike u Preseki, pohranjen također u Arheološkom muzeju u Zagrebu** (općina Preseka, sjeverno od Vrbovca) (Registar 1997: 59, br. 78) te župna crkva sv. Jurja u Rakovcu, sjeverozapadno od Vrbovca (Registar 1997: 60, br. 82).

U Rakovcu se nalazi i kasnosrednjovjekovna/novovjekovna nizinska utvrda močvarnog tipa, koja se rijetko spominje u arheološkoj (Tkalčec 2004: 173–175, 312, sl. 29–31), a više u povijesnoj stručnoj literaturi (Buturac 1984a: 135–156; Csánki 1893: 678–679; Bösendorfer 1994: 68; Horvat 2000: 35–39).

U općini Gradec, istočno od Vrbovca, godine 2011. arheološka tvrtka Geoarheo provela je zaštitna istraživanja na trasi buduće autoceste A12 Sveta Helena – GP Gola, dionica Gradec – Kloštar Vojakovački na arheološkim lokalitetima u Cugovcu (AN 1, rani srednji vijek?, neobjavljeno) i Salajcima (AN 2, novi vijek, neobjavljeno).

Institut za arheologiju provodi 2011. i 2012. godine na istoj trasi buduće autoceste velika istraživanja kasnosrednjovjekovnog naselja s tragovima starijega **latenskog naselja na lokalitetu AN 3 Buzadovec – Vojvodice** (Tkalčec 2013; Tkalčec, Sekelj Ivančan 2013). Institut je 2011. godine proveo i zaštitna arheološka istraživanja kasnobrončanodobnog i srednjovjekovnog nalazišta AN 1 Grabrić na trasi autoceste A13, dionica Čvor Vrbovec – Čvor Farkaševac, također općina Gradec (Dizdar, Ložnjak 2013).

Na južnom dijelu područja općine Vrbovec **tijekom terenskog pregleda područja izgradnje državne ceste između čvora Prilesje na obilaznici Vrbovca, odnosno na brzooj cesti D 28 prema Svetoj Heleni te Kloštar Ivaniću, s produžetkom do Ivanić Grada, koje je poduzeo Institut za arheologiju 2012. godine, evidentirana su tri arheološka nalazišta: AN 1 Prilesje (srednji vijek), AN 2 Poljanski lug (antika i srednji vijek) i AN 3 Čret**

(prapovijest i srednji vijek) (Tonc 2013: 176–177, sl. 1, tab. 1). Područje Vrbovcu susjedne općine Kloštar Ivanić ovom prilikom ne uzimamo u razmatranje jer ono geografski već pripada jednoj zasebnoj cjelini – moslavačkom području.

Nadalje, Institut za arheologiju poduzeo je 2013. terenski pregled šireg područja srednjeg toka rijeke Glogovnice oko mjesta Buzadovec i Tučenik, dakle lijeve obale rječice, kojim je na području općine Gradec evidentirano deset položaja s površinskim nalazima iz bakrenog, brončanog, mlađega željeznog doba, zatim antike, kasnoga srednjeg i novog vijeka (Ložnjak Dizdar, Tkalčec 2013: tab. 1: 1–10). Terenski pregled nastavljen je u proljeće 2014. na području sela Festinec, Repinec, Pokasin te sjevernije Špiranec, odnosno uz desni tok rijeke Glogovnice, **prilikom kojeg su na području općine Gradec evidentirani novi arheološki lokaliteti** (Tkalčec, Ložnjak Dizdar 2015).

Iz svega je evidentno kako je područje grada Vrbovca i njegove okolice još velika nepoznanica u arheološkoj stručnoj literaturi te da su tek u posljednje vrijeme veliki infrastrukturni projekti koji zahtijevaju prethodna arheološka rekognosciranja i istraživanja omogućili velik pomak u poznavanju ovog kraja kroz arheološka razdoblja. Zakonom propisana zaštitna arheološka istraživanja, nažalost, ne provode se oduvijek ovako uspješno kao u posljednje vrijeme, te je vjerojatno jedan broj arheoloških nalazišta na ovom području u minulim vremenima stradao zbog raznih građevinskih radova. Nadalje, izrazito je uočljiv nedostatak stručne osobe – arheologa koji bi djelovao u ovoj lokalnoj sredini (Gradu Vrbovcu) i čija bi djelatnost zasigurno promijenila sliku za sada još uvijek izrazito nepotpune arheološke karte grada Vrbovca i njegove okolice.

Rezultati terenskog pregleda 2014. godine

Rekognosciranje je poduzeto na području dviju općina: Vrbovec i Preseka.¹

U rekognosciranjima poduzetim 12. ožujka i 1. travnja 2014. iz Instituta su sudjelovali dr. sc. Tatjana Tkalčec i dr. sc. Bartul Šiljeg. Tijekom prvog dana obilaska sudjelovala je i ravnateljica POU Vrbovec gđa Sanja Prijatelj, koja je bila vodič na poziciju »rimske ceste« ili »stare ceste« kod Vrbovečkog Pavlovca (usp. daljnji tekst). Tijekom drugog dana obilaska vodič je bio g. Josip Bešen iz Vrbovca. Tom nas je prilikom g. Bešen vodio na položaje Budim i Meždevac nedaleko od sela Ledina u općini Preseka te na neke druge položaje. B. Šiljeg je temeljem pregleda zračnih snimki locirao gradište kod Dijaneša te smo ga obišli i načinili skicu tlocrta, a pregledani su i položaji Višegrad u Lukovu, te Budim, Grabe i Zvezda kod Lovrečke Velike.

Zatim je 9. kolovoza 2014. T. Tkalčec u suradnji s g. Draganom Vickovićem, novinarom i kulturnim djelatnikom iz Vrbovca, obišla nove položaje, na neke od kojih je vodičem bio pok. g. Josip Lacković iz Dulepske (rođen 1935., a preminuo nedugo nakon našeg zajedničkog obilaska terena). Toga rujanskog dana obišli smo položaj šume Lešće, jugozapadno od Pirakovca (južno od Dulepske, k. o. Negovec) – potencijalni položaj nekoga »starog grada«, zatim položaj Hrgovka, istočnije od spomenute šume (prema kazivanju g. Lackovića, ovdje su pri oranju nekada na površinu izlazila »ognjišta – ugljen i črepinje«) te položaj njive na području sela Pirakovec gdje je g. Lacković izorao »sulicu dugačku oko 25 cm«, koja je, nažalost, s vremenom zagubljena pa se ne zna točno o čemu je riječ. G. Lacković nas je poveo na razgovor i g. Đuri Greguriću iz Pirakovca koji pak navodi da je čuo kako je na poljima zvanima Horvatsko »nešto bilo, da li od vremena Turaka ...« G. Vicković i T. Tkalčec još su jednom obišli položaj Zvezda, kao i Višegrad u Lukovu gdje nam je g. Ivo Brljačić iz Vrbovca pokazao neposrednu pozici-

ciju za koju se govorilo da je grad Višegrad.

T. Tkalčec je dana 22. studenoga 2014. naknadno pregledala šumu Lešće, jugozapadno od Pirakovca.

Općina Vrbovec

Prvog dana rekognosciranja pregledan je položaj »stare ceste« kod Vrbovečkog Pavlovca. Temeljem dokumenata *Prostorni plan uređenja Grada Vrbovca* (Glasnik Zagrebačke županije br. 12/03), *Izmjene i dopune* (Glasnik Zagrebačke županije br. 17/08) (izradila tvrtka Urbanistički zavod grada Zagreba d. o. o., Zagreb, Britanski trg 12), Zagreb, lipanj 2008. i *Studije o utjecaju na okoliš – Spojna cesta od obilaznice Vrbovca (D28) do Ivanić Grada (D43) – Sažetak Studije za javni uvid* (nedatirani dokument u pdf formatu) pregledani su zatim sljedeći položaji na kojima su evidentirani srednjovjekovni lokaliteti: Lovrečka Velika s položajima Budim (sjeverno od naselja), Graba i Zvezda (južno od naselja). U naselju Lukovo, sjeverozapadno od naselja, pregledan je položaj Višegrad (srednji vijek). Jugozapadno od sela Dijaneš u šumarku uz vodotok Dulepska pregledana je nizinska utvrda.

Vrbovečki Pavlovec – Stara cesta

Pregledan je položaj »stare ceste« kod Vrbovečkog Pavlovca, za koji smo imali dojavu da su mještani pronalazili veliko kamenje koje su koristili za pritiskanje zelja prilikom kiselenja (sl. 1–4). Na teren nas je vodila gđa Sanja Prijatelj, ravnateljica POU Vrbovec. Riječ je svakako o starom putu koji je ucrtan i na topografskim kartama te i danas vidljiv na terenu (poljski i livadni put), a prema pričanju mještana to je nekad bio glavni put kojim se iz Križevaca ulazilo u sam grad Vrbovec. Na terenu nismo zamijetili ostatke kamenja; segment puta na kojem smo intenzivnije pregledali teren nalazi se u šumarku u dubokom klanču. Iz toga klanča na obje strane – na sjever prema Vrbovečkom Pavlovcu te na jug prema Vrbovcu – put vodi poljima i livadama. Nema, zasad, elemenata na osnovi kojih bismo sa sigurnošću mogli govoriti o putu starijem od novovjekovnog razdoblja, iako na to valja s velikom pretpostavkom računati. »Veliko kamenje« moglo bi biti i od kaldrme, no također je moguće pomišljati i na rimske miljokaze. U suradnji sa Sanjom Prijatelj pokušavamo doći do ljudi kod kojih bi se još eventualno čuvalo to kamenje kako bismo ga mogli pregledati. Nije načinjen intenzivan pregled širih oranica oko toga područja, no na neposrednim njivama oko segmenta puta koji smo rekognoscirali nisu pronađeni površinski arheološki nalazi.

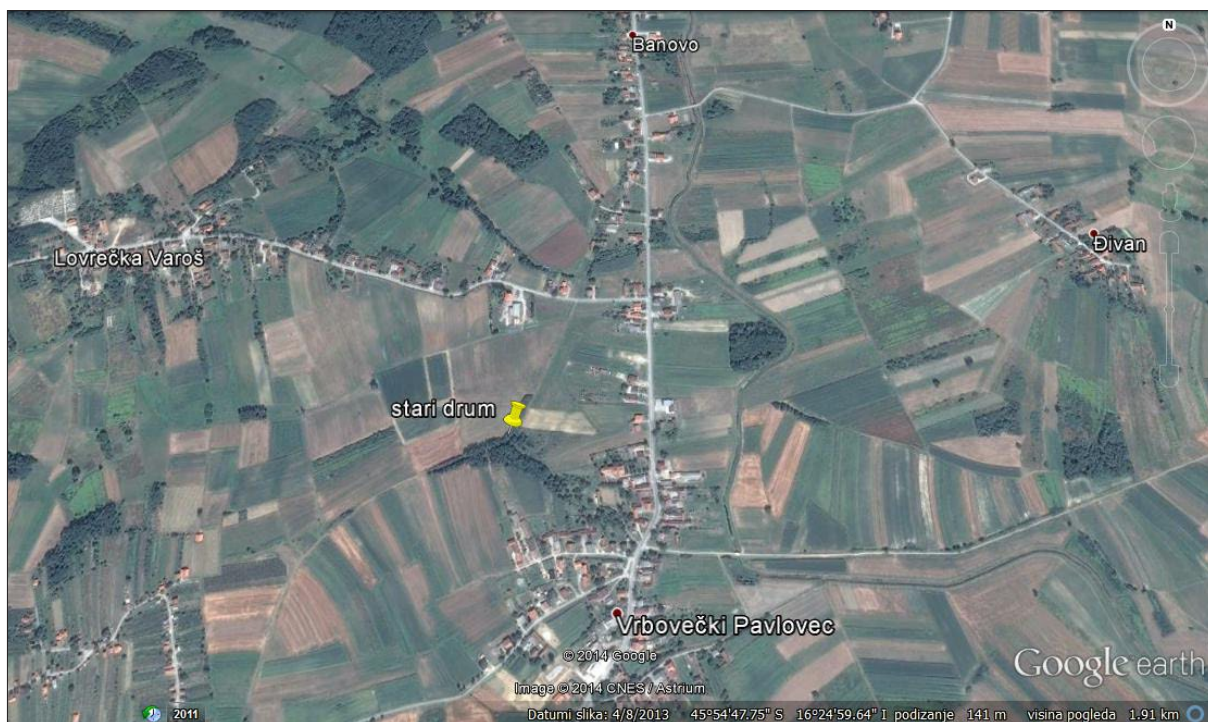
Lovrečka Velika – Budim, Graba, Zvezda

U *Prostornom planu* ovi su položaji zabilježeni kao srednjovjekovni lokaliteti. Tijekom našeg obilaska na njima nismo zamijetili arheološke pokretne površinske nalaze.

Na sjevernom kraju sela Lovrečka Velika od lokalnih mještana nismo uspjeli dobiti konkretniji podatak o lokalitetu Budim. Budimom je označen potok Zrinščina na TK 1 : 5000, a mještani su upućivali na to da to ime nosi nizinsko područje podno posljednjih kuća (jugozapadno od njih). Dalje se teren uzdiže i nalazi pod šumom te nije jasno gdje je točan položaj lokaliteta i kakvog je karaktera. Taj će se podatak provjeriti s nadležnim Konzervatorskim odjelom u Zagrebu.

Na vinogradom zasadenom povišenom položaju Grabe, okruženom šumarcima, također nisu zamijećeni površinski pokretni ili nepokretni nalazi koji bi upućivali na arheološki lokalitet. Očito je da su autori *Prostornoga plana uređenja Grada Vrbovca* imali drugačije izvore i informacije o nalazištu. Za ovaj je položaj znakovito to da se nalazi u neposrednoj blizini puteljkom. Položaj Zvezda ili Krčevina ističe se svojim geografskim karakteristikama – istaknuti konični brijeg. Mještanima

1 Na kraju se daju podaci i o položaju Ledina – Cirkvišće, rekognosciranom 2008. godine, a koje administrativno pripada pod Koprivničko-križevačku županiju.

Sl. 3 Vrbovečki Pavlovec – Stara cesta (GoogleEarth snimka).

Fig. 3 Vrbovečki Pavlovec – Old Road (GoogleEarth image).

je poznato da su ga obilazili stručnjaci iz Zagreba. Također im je poznato da je već Josip Buturac upozoravao na ovaj položaj. Poznata im je i predaja da je ovdje bila crkva. Od g. Rudolfa Svečnjaka (rođ. 1941.), vlasnika klijeti na sjevernijem dijelu Zvezde (prema Grabama), dobili smo podatke o pronalasku opeka s utisnutim križem prilikom kopanja zemlje za temelje kleti. Ugradio ih je u svoju i susjednu, bratovu klet. Dimenzije opeke nismo mogli izmjeriti.

Na širem području Lovrečke Velike obišli smo još nekoliko mjesta na koja su zračne snimke upućivale da je riječ o potencijalnom arheološkom lokalitetu, međutim uvid na samom terenu nije potvrdio te pretpostavke.

Ovdje valja spomenuti i zanimljiv zapis u *Spomenici* župe sv. Lovre u Lovrečkoj Varoši koji donosi župnik Karlo Zvonarić o svojim zapažanjima o starosti crkve na osnovi strukture zida, a do kojih je došao uvidom u temelje crkve tijekom radova na obnovi temelja 1940. godine. Ustanovio je da su temelji lađe u sredini građeni od kamena, a temelj svetišta i lađe do kora od opeke te drži da to potvrđuje pripovijedanja nekih ljudi, kako

kaže, da se u starini župna crkva nalazila na brijegu kod današnjeg sela Marenić, gdje je bio i stari grad Marenić, koji je propao za provala Turaka u ove krajeve (Razum 2006: 69). Za nas je taj podatak indikativan te upućuje na daljnju potrebu istraživanja terena oko sela Marenić koje se nalazi na pola puta između Lukova s položajem Višegrad te Lovrečke Velike – Zvezda s pretpostavljenim položajem neke starije crkve (usp. sl. 2). Velika je mogućnost da se spomenuta »stara župna crkva na brijegu kod današnjeg sela Marenić« odnosi upravo na položaj Zvezda.

Lukovo – Višegrad

Pronađen je položaj koji se navodi kao srednjovjekovni lokalitet – istaknuti brežuljak, međutim nisu zamijećeni površinski nalazi koji bi potvrdili karakter lokacije. S vlasnikom kleti na tom položaju, Josipom Bešenom iz Vrbovca, dogovorena je daljnja suradnja oko prikupljanja preciznijih podataka o gradu Višegradu. U međuvremenu smo dobili dojavu o preciznijoj poziciji »grada« na Višegradu – uz put koji vodi južnim obronkom brijega između vinogradskih klijeti, pri njegovu

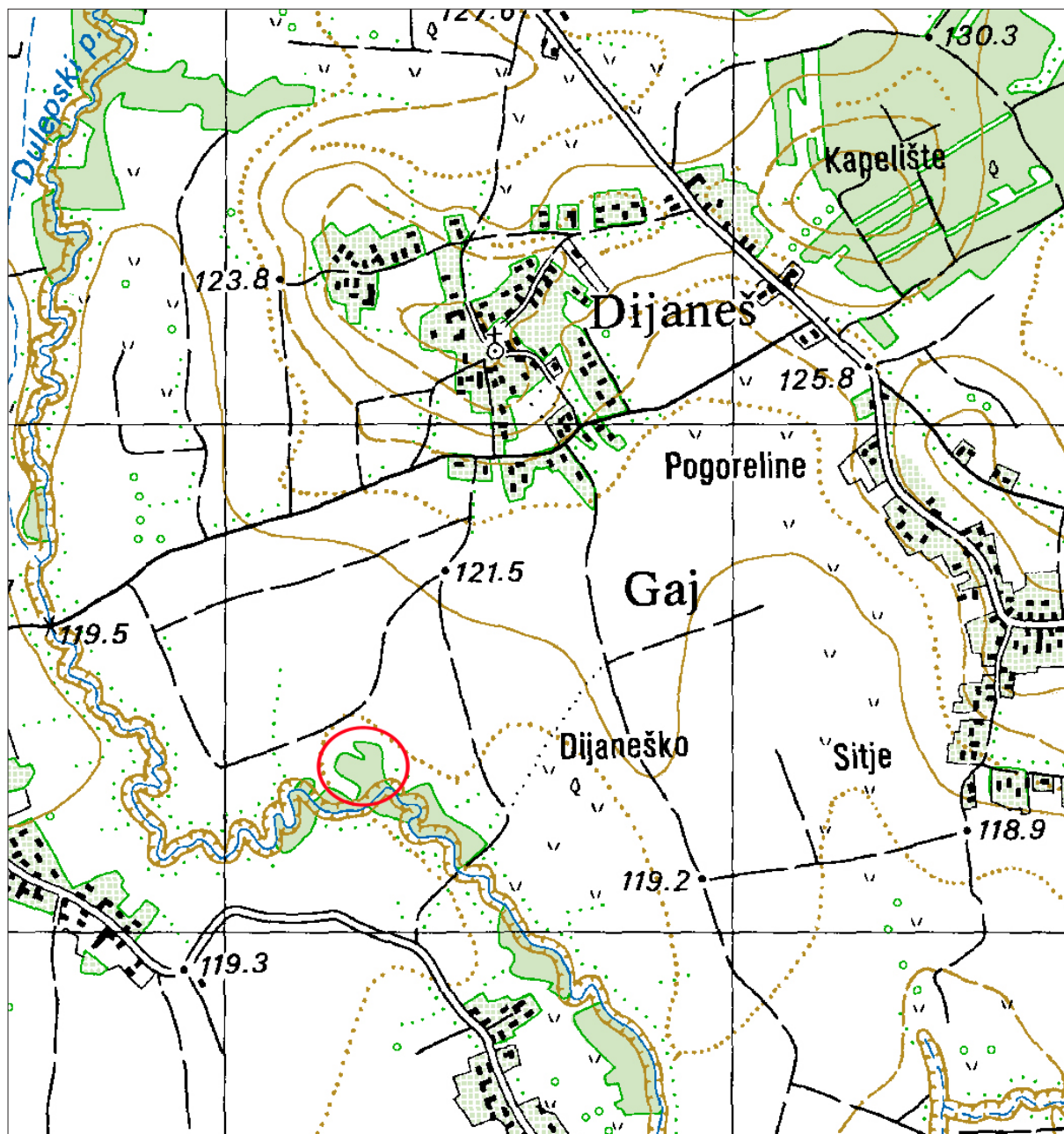
Sl. 4 Vrbovečki Pavlovec – Stara cesta, pogled sa sjevera (snimila: T. Tkalčec).

Fig. 4 Vrbovečki Pavlovec – Old Road, view from the north (photo by: T. Tkalčec).

Sl. 5 Lovrečka Velika – Zvezda: jedna od opeka s križem, ugrađena u klet (snimio: B. Šiljeg).

Fig. 5 Lovrečka Velika – Zvezda: a brick tile with a cross, built into a house (photo by: B. Šiljeg).

Sl. 6 Položaj utvrde Dijaneš – Dijaneško (izvadak TK 1 : 25 000, 321-2-1, DGU RH).

Fig. 6 Location of the Dijaneš – Dijaneško fort (from TM 1: 25000, 321-2-1, SGA, RC).

vrhu, međutim u vrijeme obilaska preglednost terena bila je loša zbog vegetacije te nije bilo moguće primijetiti eventualne sitne površinske nalaze, a eventualni zemljani nasipi ili obrambeni opkopi nisu zamijećeni.

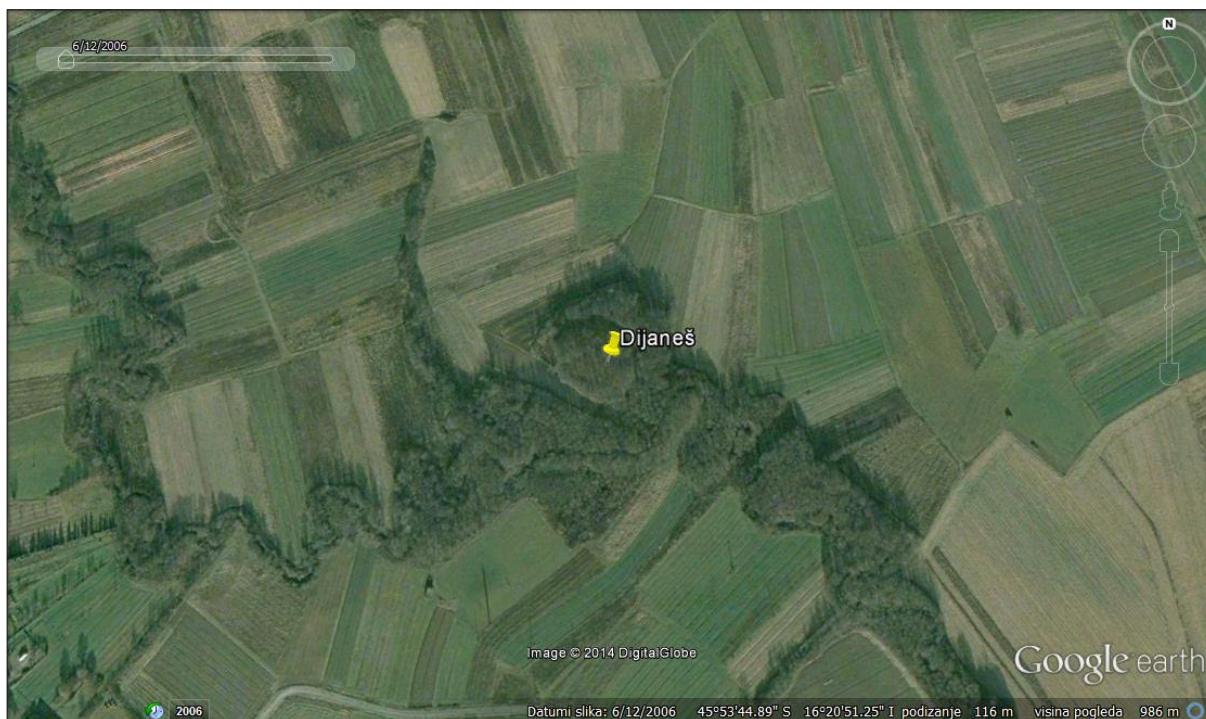
Dijaneš – utvrda Dijaneško

U *Prostornom planu uređenja Grada Vrbovca* navodi se »potencijalni arheološki lokalitet Kapelište« te »potencijalni arheološki lokalitet Dijaneško«.

Čini se da je došlo do zamjene toponima te se greškom prvospomenuti navodi »jugozapadno od naselja, uz rukavac potoka Dulepska«, dok je za drugi navedeno da se nalazi »uz kapelu«. Logično je očekivati da se toponim »Kapelište« ne veže uz utvrdu u nizini uz rukavac Dulepske nego upravo uz »kapelu«. Stoga se ovom prilikom utvrda koja se jasno luči i na zračnim i satelitskim snimkama navodi kao utvrda Dijaneško (sl. 6–11).

Riječ je o nizinskoj, možda drveno-zemljanoj utvrdi (no nije isključeno da je na njoj bilo zdanja i od tvrdog ma-

terijala, vjerojatno opeke) koja veoma nalikuje lokalitetima tipa gradište. Središnje uzvišenje promjera je oko 60 m, a uzdiže se nad okolnim terenom tek za kakvih osamdesetak cm. Oblik mu je kružan ili blago ovalan. Vjerojatno je tijekom vremena dosta izmijenjen s obzirom na djelovanje vode iz jarka koji ga okružuje, ali i moderne intervencije poput poljoprivredne obrade zemljišta južnog dijela utvrde kojom je jarak u potpunosti na tome dijelu zatrpan. Središnje uzvišenje na zapadnom dijelu ima zaobljenu istaku, međutim takve se pojave ne mogu definirati na ostalim stranama, a što bi imalo analogije u nekim gradištima sjeverozapadne Hrvatske koja možemo datirati na sam izmak kasnoga srednjeg vijeka te u novi vijek. Jarak je vrlo širok (15–20 m, s iznimkom istočne strane gdje je širok oko 10 m) što bi također imalo analogije u mlađim lokalitetima toga tipa utvrda. Mlađoj dataciji u prilog ide i činjenica da utvrda, čini se, nije bila okružena zemljanim bedemom. Ako je bedema i bilo, on je sa svih strana snižen ili uništen. Južno od utvrde protječe potok Dulepska od kojeg se jedan rukavac odvaja na istoku i omogućuje punjenje obrambenog jarka utvrde vodom s njezine sjeveroistočne strane.

Sl. 7 Dijaneš – Dijaneško, položaj utvrde u rukavcu potoka Dulepska (GoogleEarth).

Fig. 7 Dijaneš – Dijaneško, fort location at the backwater of Dulepska creek (GoogleEarth image).

Između Dulepske i utvrde, na jugozapadnom dijelu nalazi se manje jezerce. Još dalje na poljima zamijećeni su površinski nalazi nekih srušenih, ciglom građenih zdanja te nešto netipične keramike, no sve upućuje na novi vijek ili recentno doba.

Ovo nizinsko gradište na osnovi svoga oblika i sastavnih dijelova mogli bismo datirati u kraj kasnoga srednjeg vijeka te u rani novi vijek (15./16. stoljeće). Povijesna i arheološka istraživanja donijela bi preciznije podatke.

Pirakovec – šuma Lešće, Hrgovka

Jugozapadno od utvrde Dijaneško prostire se selo Dulepska koje je dobilo ime po istoimenom potoku. Na oranicama južno od sela g. Josip Lacković je tijekom oranja bio pronašao, kako kaže, željeznu sulicu. Pregledom toga položaja, na oranici nisu zamijećeni površinski nalazi (sl. 11). Zatim, dalje na jug s južne strane brze ceste Sveta Helena – Vrbovec, u šumi Lešće, g. Lacković iz Dulepske (rod. 1935.) je kao dijete, prije 70 godina, zalazio na područje gdje je bilo neobičnih »rupa, okruglih i četvrtastih, ispunjenih vodom«, a njegov pradjed Ivan Lacković

pričao je da je tu bio »grad«, te je kazivao kako su čak njegovi prethodnici govorili da su »tu bili Turci«. Na izoranoj manjoj površini njive tik uz zapadni rub sjevernog dijela šume, neposredno južno od brze ceste, prilikom našeg obilaska pronađen je jedan primjerak litike (rožnjak, jezgra?), međutim drugi nalazi nisu zamijećeni. Također, prije zime 2014. pregledana je sama šuma Lešće, ali nisu zamijećeni tragovi pravilnijih oblika koji bi upućivali na uzvišenje, jarak i slično, iako su nepravilne grabe ispunjene vodom primijećene na sjevernijem dijelu šume Lešće te duž njezine zapadne strane, što se podudara sa skicom koju je načinio g. Josip Lacković, a koja bi sugerirala zapravo postojanje kuća, dakle sela, a ne utvrde, odnosno gradišta (sl. 12, usp. i sl. 11). Toga kasnojesenjeg obilaska, autorica je u šumi naišla na starijeg čovjeka koji je potvrdio predaju o »gradu« u šumi, međutim nije znao točnu poziciju.

Istočnije od šume Lešće, a nešto sjevernije od predjela zvanog Gmajna, g. Lacković je na svojoj njivi, tik zapadno od oznake Hrgovka (sl. 11), prilikom oranja nailazio na »ugljen, ognjišta i črepinje«. Sada su ta zemljišta zapuštena (zbog preki-

Sl. 8 Dijaneš – utvrda Dijaneško, pogled s jugozapada (snimio: B. Šiljeg).

Fig. 8 Dijaneš – Dijaneško fort, view from the southwest (photo by: B. Šiljeg).

Sl. 9 Dijaneš – utvrda Dijaneško, pogled sa sjeverozapada (snimio: B. Šiljeg).

Fig. 9 *Dijaneš – Dijaneško fort, view from the northwest (photo by: B. Šiljeg).*

da komunikacije seljana s tim područjem, nastalim gradnjom brze ceste) te je teren zarastao u visoku travu. Tik istočnije od navedene oznake pronađeno je, tijekom rekognosciranja, manje obrađeno polje na kojem je pak preglednost bila loša zbog visokih usjeva (kukuruz), međutim između redova biljki pronađena su tek dva ulomka keramike koji mogu pripadati kako kasnom srednjem vijeku tako i modernom razdoblju.

Općina Preseka

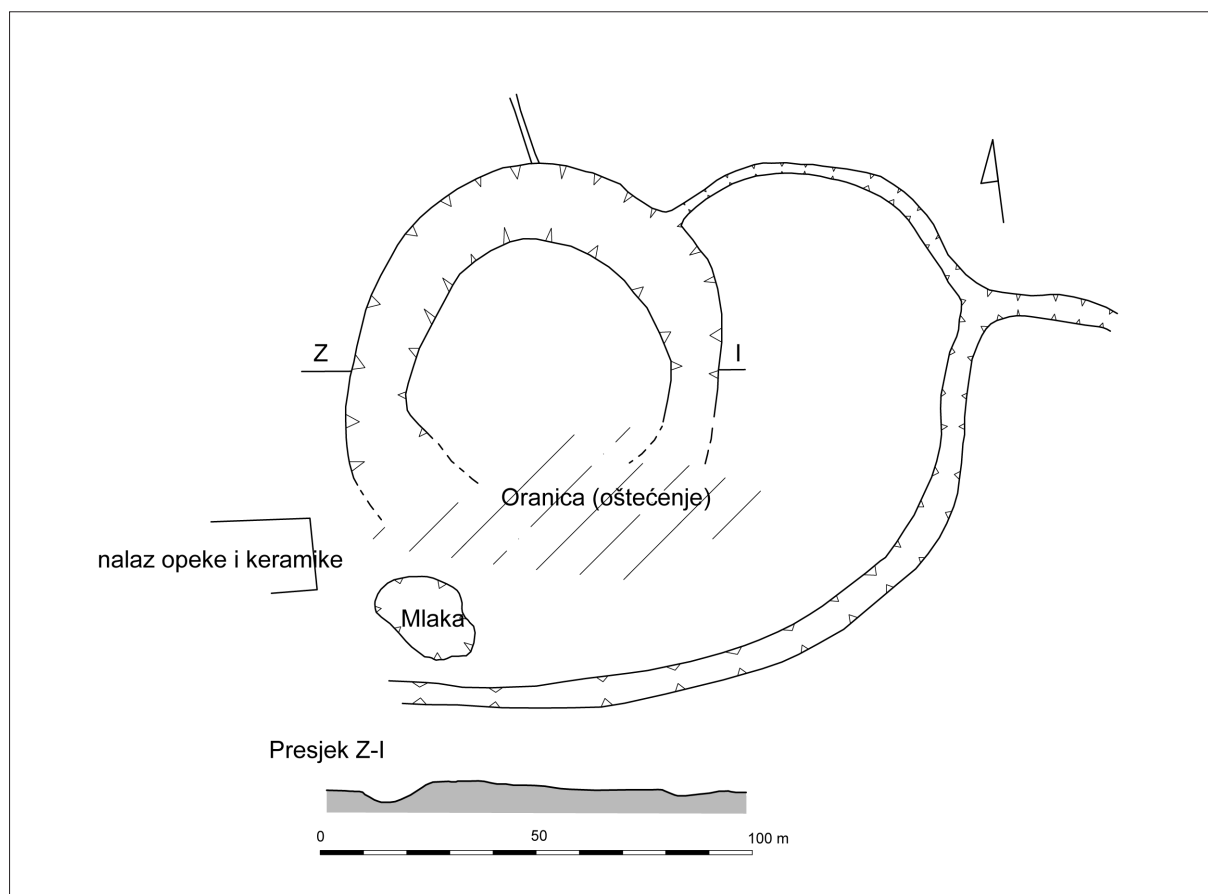
U prethodnim rekognosciranjima položaja Cirkvišće sjeveroistočno od mjesta Ledine (Zdravko Bešen, Đuro Kovačić, Tatjana Tkalčec, 20. ožujka 2008.) dobili smo podatak da se na položaju koji smo prethodno zamijetili na topografskim kartama po indikativnom toponimu »Budim«, nalazi grad, odnosno da podno njega ima nalaza opeka. Taj je položaj običen, dakle, tek prilikom ovogodišnjih rekognosciranja. Na sam teren vodio nas je g. Josip Bešen iz Vrbovca u vlasništvu čijeg je brata zemljište na kojem je, u prethodnim vremenima kada se obrađivalo, bilo

pronalaska opeka. Pregledani su položaji Budim te Mežđevac. Ovom prilikom donosimo i rezultate rekognosciranja položaja Ledina – Cirkvišće iz 2008. godine (sl. 13).

Ledina – Budim

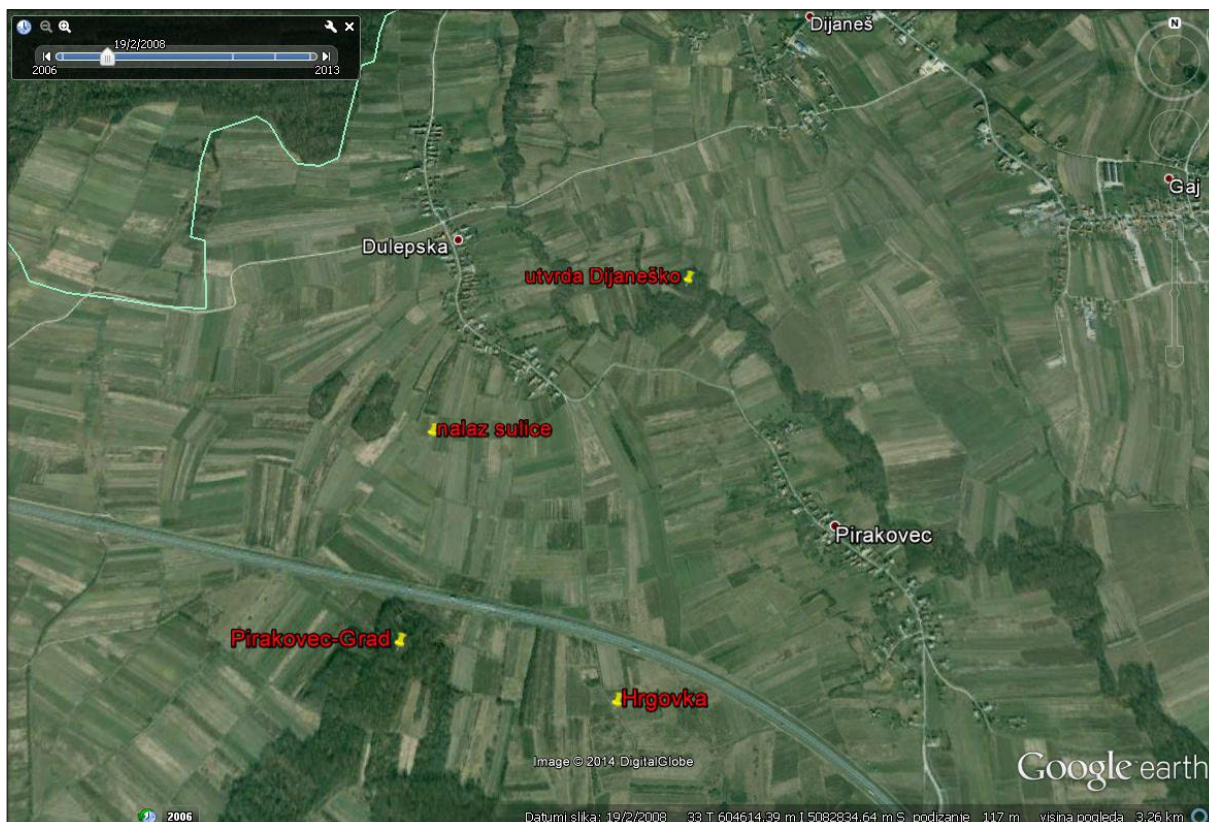
Selo Ledina nalazi se u sjevernom dijelu Općine Preseka. Na istočnom dijelu sela, na topografskoj karti zabilježen je indikativan toponim »Gradina«, međutim to područje nije još pregledano. Položaj Budim nalazi se oko 1800 m sjeverozapadno od sela, uzvodno uz potok Vunu (sl. 14).

Na proplanku južne padine pošumljenog brijega vlasnici su tijekom prijašnje obrade zemljišta pronalazili opeku i keramiku. Danas je zemljište neobrađeno, zaraslo travom (sl. 15). Postoji legenda o postojanju Budimgrada. Od toga mjesta prema jugu vodi zapušteni klanac – očito stara komunikacija. Pregledan je čitav hrbat brda izduženog u smjeru istok – zapad, međutim nisu zamijećene neke druge lokacije koje bi pokazivale

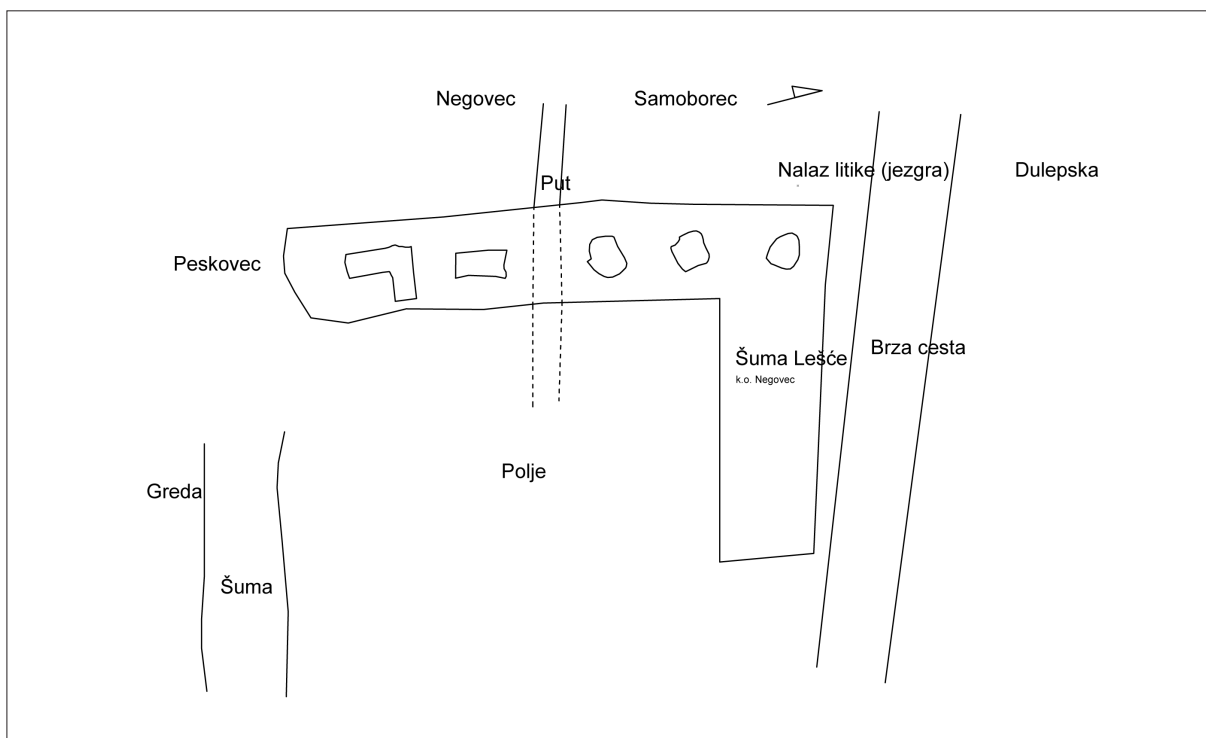
Sl. 10 Skica tlocrta gradišta Dijaneš – Dijaneško (crtež i izmjera: T. Tkalčec; digitalizacija: K. Jelinčić Vučković).

Fig. 10 *Sketch of the Dijaneš – Dijaneško layout (drawing and measuring by: T. Tkalčec; digitization by: K. Jelinčić Vučković).*

Sl. 11 Položaj utvrde Dijaneško i nalaza oko sela Pirakovec (GoogleEarth snimka).

Fig. 11 Location of Dijaneško fort and the finds around Pirakovec (Google Earth image).

Sl. 12 Skica »rupa« četvrtastih i kružnih oblika u šumi Lešće kod Pirakovca (crtež: J. Lacković; digitalizacija: K. Jelinčić Vučković).

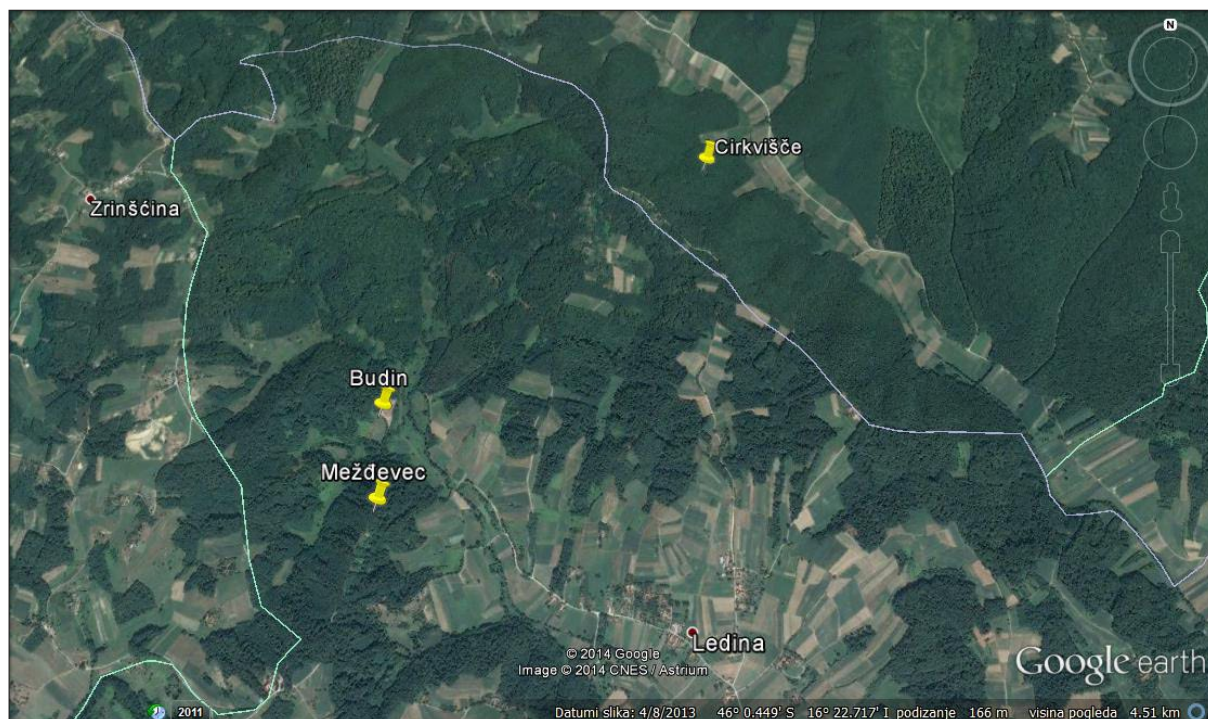
Fig. 12 Sketch of the "holes" and circular forms in Lešće forest near Pirakovec (drawing by: J. Lacković, digitization by: K. Jelinčić Vučković).

postojanje grada, iako je taj gornji položaj možda i povoljniji za smještaj utvrde. Stoga ova pozicija svakako upućuje na postojanje nekoga čvrstog zdanja, zidanog od opeke. S druge strane, prilikom obilaska položaja Mežđevac, lokalna je mještanka upućivala na položaj Budimgrada nešto zapadnije od ovog koji smo locirali prema navodu g. **Josipa Bešena**. Također se uz Budimgrad i Mežđevac vežu legende o »stepenicama«. Tu priču o

»štengama od cigli koje od bunara vode gore na Budimgrad« potvrdili su još g. Zdravko Bešen i g. Đuro Kovačić 2008. godine.

Ledina – Mežđevac

Nasuprot (južno) Budimu nalazi se istaknuti konični brijev na čiju je zaravan pristup moguć s juga, izduženim hrptom

Sl. 13 Lokaliteti Ledina – Budim i Ledina – Meždevec, općina Preseka i Ledina – Cirkvišće, općina Sveti Petar Orehovec (GoogleEarth snimka).

Fig. 13 Sites: Ledina – Budim and Ledina – Meždevec, Preseka municipality and Ledina – Cirkvišće, Sveti Petar Orehovec municipality (GoogleEarth image).

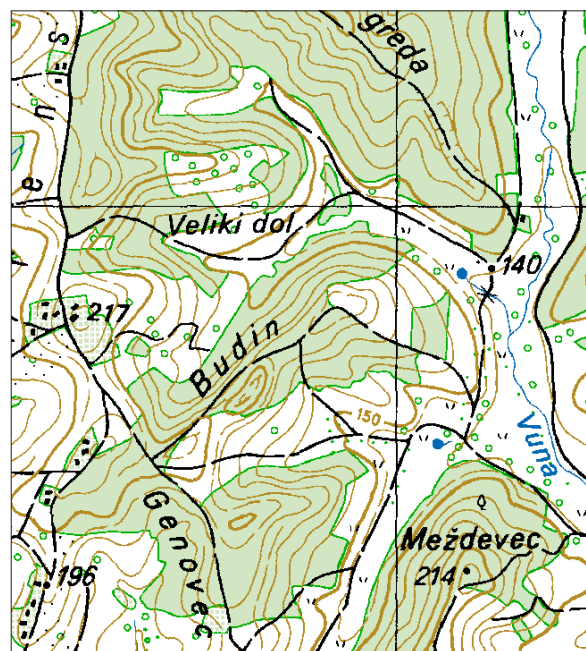
brda. S Meždevca se pruža lijep pogled na sve strane, kao i na sjeverni položaj Budim (sl. 14–16). U mještana postoji predaja da se na ovome mjestu nalazila crkva, a očuvana je legenda o »potonulim zvonima«.

Osim ovih položaja obišli smo i položaj Kaptol u Krušljevcu gdje se nalaze ostaci majura i gospodarskih zdanja grkokatoličke biskupije u Križevcima.

Ledina – Cirkvišće (Koprivničko-križevačka županija)

Dojavu o postojanju mjesta Cirkvišće, nedaleko od Ledina, dostavio je g. Zlatko Kučan iz Svetog Ivana Žabno koji je autoricu teksta povezao s g. Zdravkom Bešenom, a ovaj ju je, pak, u društvu s g. Đurom Kovačićem 20. ožujka 2008. odveo na samu poziciju (sl. 13). Zapravo se radi o području koje pripada Koprivničko-križevačkoj županiji, Općini Sveti Petar Orehovec i katastarskoj općini Gregurovec, ispostave Križevci, međutim, mještani te šume (državne) osjećaju se pripadajućima selu Ledini. Riječ je o istaknutom koničnom brijegu strmih padina, kojemu je prilaz moguć sa zapadne strane. Položaj se nalazi na istaknutoj gredi zvanog Rib, čijom se čitavom dužinom prostire šuma Hrib. Sjeverozapadno od položaja Cirkvišće uzdižu se još viša brda u sklopu grede Rib. Duž sjeverne i sjeveroistočne strane prostire se dolina potoka Velike i tzv. Široki jarek, istočnije se nalazi područje Globočec, potom jarak Kešerina, a južno od grede Rib, između položaja Cirkvišće i kapelice sv. Mihovila (znakovitog titulara, op. a.) protječe, od prije spomenutog Budima pa dolje na jug do sela Ledine, potok Vuna. Sam vrh platoa položaja Cirkvišće okrugla je oblika, promjera oko 35 m. Pod šumskim lišćem nisu zamijećeni tragovi zidanih zdanja (iako postoji predaja o postojanju kamena), no s obzirom na predaju i toponim »Cirkvišće« te na istaknut položaj, vrlo je vjerojatno na ovome mjestu nekad stajala crkva (sl. 17). Vodiči su dali podatak o predaji o položaju groblja na brdu oko 500 m zračne linije sjevernije (s blagim otklonom prema zapadu) od ovog položaja.

Pregled će se vrbovačkog kraja nastaviti. Nadamo se prikupiti nove podatke (ponajprije od g. Josipa Bešena te g. Dragana Vickovića i gđe Sanje Prijatelj iz Vrbovca) o rekonosciranim lokalitetima kao i o potencijalnim novima. Svakako će se i s nadležnim Konzervatorskim odjelom u Zagrebu provjeriti precizniji podaci o nekim od ovdje pregledanih lokaliteta, navedenih u *Prostornom planu uređenja Grada Vrbovca*.

Sl. 14. Topografska karta s toponimima Budim i Meždevec, sjeverozapadno od sela Ledina (izvadak TK 1 : 25 000, 271-4-3, DGU RH).

Fig. 14 Map with toponyms for Budim and Meždevec, northwest of Ledina (from: TK 1: 25000, 271-4-3, SGA RC).

Sl. 15 Ledina – Budim i Ledina – Mežđevac, detalj (GoogleEarth).

Fig. 15 *Ledina – Budim and Ledina – Mežđevac, detail (GoogleEarth).*

Sl. 16 Pogled s Budima na brdo Mežđevac (snimila: T. Tkalčec).

Fig. 16 *View from Budim on Mežđevac hill (photo by: T. Tkalčec).*

Sl. 17 Ledina – Cirkvišće (snimila: T. Tkalčec).

Fig. 17 Ledina – Cirkvišće (photo by: T. Tkalčec).

Literatura

- Bösendorfer, J. 1994, *Crtice iz slavonske povijesti*, Zagreb (pretisak izd.: Osijek, 1910.).
- Buturac, J. 1984a, *Vrbovec i okolica 1134–1984*, Vrbovec.
- Buturac, J. 1984b, Popis župa zagrebačke biskupije 1334. i 1501. godine, *Starine JAZU*, knj. 59, 43–108.
- Csánki, D. 1893, *Kőrösmegye a XV.-ik században*, Budapest.
- Dizdar, M., Ložnjak Dizdar, D. 2013, Zaštitna istraživanja nalazišta AN 1 Grabrić na trasi autoceste A 13, dionica Čvor Vrbovec 2 – Čvor Farkaševac, *Annales Instituti Archaeologici*, Vol. IX, 93–97.
- Horvat, R. 2000, Zapaljena imanja obitelji Zrinski, in: *Sveti Ivan Zelina, osam stoljeća pisane povijesti i kulture*, Houška M. (ed.), Sveti Ivan Zelina, 35–39.
- Ložnjak Dizdar, D., Tkalčec, T. 2014, Terenski pregled predjela lijeve obale srednjeg toka rijeke Glogovnice (Tučenik, Buzadovec, Poljana Križevačka, Cubinec), *Annales Instituti Archaeologici*, Vol. IX, 182–191.
- Prijatelj, S. 2014, Darovnica Bele IV., in: *Vrbovec – 770 godina*, Prijatelj, S. (ed.), Vrbovec, 12–13.
- Prostorni plan 2008, *Prostorni plan uređenja Grada Vrbovca*, (Glasnik Zagrebačke županije br. 12/03), *Izmjene i dopune* (Glasnik Zagrebačke županije br. 17/08) (izradila tvrtka Urbanistički zavod grada Zagreba d. o. o., Zagreb, Britanski trg 12), Zagreb, lipanj 2008.
- Rački, F. 1872, Popis župa zagrebačke biskupije 1334 i 1501 godine, *Starine JAZU*, knj. IV, 201–229.
- Razum, S. (ed.) 2006, *Spomenica župe Sv. Lovre u Lovrečkoj Varoši*, Društvo za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije »Tkalčić«, Zagreb.
- Registar 1997, *Registar arheoloških nalaza i nalazišta sjeverozapadne Hrvatske*, 2. dopunjeno izd., Bjelovar.
- Studija o utjecaju na okoliš – Spojna cesta od obilaznice Vrbovca (D28) do Ivanić Grada (D43) – Sažetak Studije za javni uvid (nedatirani pdf dokument)
- Tkalčec, T. 2004, *Srednjovjekovna gradišta u Hrvatskoj*, magistarski rad, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb.

- Tkalčec, T. 2013, Kasnosrednjovjekovno naselje Buzadovec – Vojvodice (AN 3) na trasi autoceste A12 Sveta Helena – GP Gola, *Annales Instituti Archaeologici*, Vol. IX, 76–87.
- Tkalčec, T., Ložnjak Dizdar, D. 2015, Terenski pregled predjela desne obale srednjeg toka rijeke Glogovnice (Repinec, Festinec, Pokasin, Špiranec), *Annales Instituti Archaeologici*, Vol. XI, xx–xy.
- Tkalčec, T., Sekelj Ivančan, T. 2013, *Arheološko nalazište Buzadovec-Vojvodice*, deplijan izložbe, Muzejska zbirka POU Vrbovec, Vrbovec.
- Tonc, A. 2013, Terenski pregledi područja izgradnje novih cestovnih pravaca na teritoriju Zagrebačke i Istarske županije, *Annales Instituti Archaeologici*, Vol. IX, 175–182.

Summary

Systematic field survey of Vrbovec surroundings started in 2014 to gain more archaeological insight into an area which has barely been explored. Reconnaissance included two municipalities: Vrbovec and Preseka. The focus of the interest was aimed at medieval sites, especially fortified ones. We would like to point out the discovery of Dijaneško fort, previously unknown in literature, south of Dijaneš village. The central highrise is circular to oval in shape and measures around 60 meters in diameter, rising above the surrounding area by circa 80 centimeters. A moat, partially filled with water, is 20 meters wide. Rampart is either lowered or it did not exist at all. This lowland fort was probably a fortified noble seat in the late 15th or early 16th century.